

3. MOŽNOSTI SYSTÉMOVÉ INTEGRACE MODELŮ ELEKTRONICKÉHO PODNIKÁNÍ V KRIZOVÉM KYBERPROSTORU

SYSTEM INTEGRATION CAPABILITIES OF E-BUSINESS MODELS IN CRISIS CYBERSPACE

Dagmar Frendlovská, Martina Janková

Abstrakt: V příspěvku je krátce uveden možný systémový přístup k řešení integrace systémů v prostředí zpracování informace jako nově pojatého kybernetického modelu s uvažováním krizového pozadí podnikatelských aktivit a to s obchodovatelnými informacemi. Jsou zde uvedeny některé možnosti chápání kyberprostoru pro zvolené aktivity elektronického podnikání v oblasti informačních a komunikačních technologií a reálných možnosti jak v budoucnu vytvářet jednotný integrovatelný prostor v aktuálních procesech krizového managementu.

Abstract: In the paper is given briefly possible system approach to solution of systems integration in the environment of information processing as a newly conceived Cyber model with reference to the background of the crisis with business activities and commercial information. Here are some of the options for the selected activity in cyberspace, understanding of e-business in the area of information and communication technologies and real options in the future, to create a single integrated space in the current crisis-management processes.

Klíčová slova: modely elektronického podnikání, e-obchod, kybernetický prostor, krizový management

Keywords: e-business models, e-commerce, cyberspace, crisis management

JEL: O32

3.1. ÚVOD

Úsilí o propojení (vhodnou integraci) dnes již existujících a funkčních nebo postupně navrhovaných a pro budoucnost provozuschopných modelů elektronického podnikání (e-business), elektronického obchodu v nové ekonomice reprezentované především informacemi o zboží a službách a to v prostoru možných krizových situací v informačních systémech (obecně e-commerce), a dalších variant moderního obchodování ve sféře například velmi rozšířeného internetového obchodování (e-shop), nebo dalších specifických oblastech obchodování s informacemi, znalostmi a daty (e-governmentu), nebo i v oblasti elektronického bankovníctví (e-banking) a dalších oblastí života moderní společnosti.

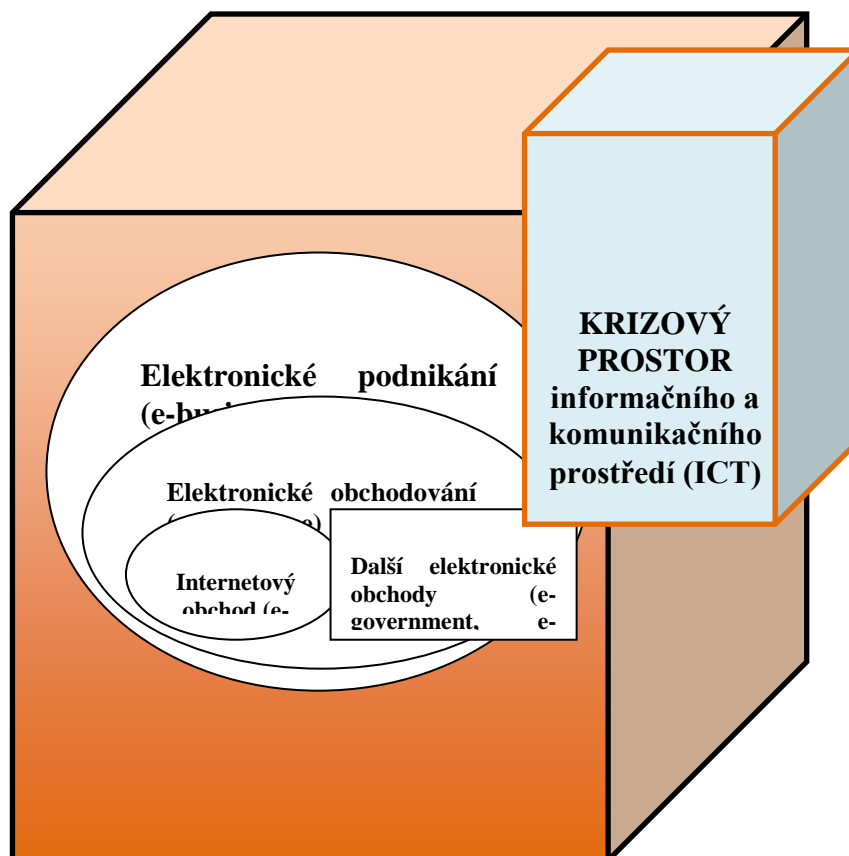
Samostatně funkční modely lze považovat za standardní a základní kameny, které nám pomohou vytvářet integrovatelné a nové prostředí systémově vyjádřené globálními požadavky na rozvíjející se mezinárodní spolupráce a také na uspořádání světového a regionálního geoeconomického prostoru a možnosti současného chápání moderního kybernetického prostředí zejména s ohledem na krizová řešení informačního zabezpečení elektronického podnikání v možných mezních situacích a to s ohledem na současnou kybernetickou bezpečnost.

Propojováním již vytvořených (možná někde a i někdy ne zcela funkčních a plně využívaných) modelů informačního zabezpečení rychle se měnícího prostředí současné informační společnosti s charakteristickými atributy svých výchozích charakteristik, jsou velmi silným a čím dále častěji využívaným nástrojem pro podporu integrace jednotlivých modelů.

3.2. MODEL ELEKTRONICKÉHO PODNIKÁNÍ PRO INTEGRACI V KRIZOVÉM PROSTORU

Elektronické podnikání můžeme definovat podle ISO/EIC, resp. ČSNI (Český normalizační institut): „*elektronickým podnikáním rozumíme sérii procesů majících jasně srozumitelný účel, zahrnujících více než jednu organizaci, realizovaných prostřednictvím výměny informací a řízených směrem k vzájemně odsouhlaseným cílům které probíhají během daného časového intervalu*“ [1], [9].

Pracovní model elektronického podnikání představuje hierarchicky nejvyšší úroveň pro aktivity realizované s využitím informačních a komunikačních technologií (ICT) Obrázek 1.

Obrázek 2: Hierarchické členění elektronického podnikání

Zdroj: vlastní zpracování podle [3]

3.3. E-BUSINESS A JEHO ZAČLENĚNÍ DO SOUČASNOSTI

Elektronické podnikání nabralo spěšný a aktivní směr svého bytí. Mladý, dynamický a stále více populární obor podnikání přináší velké množství pracovních míst, ale i potřebu finančních prostředků, které zajímavě čerpají i doplňují státní pokladnu. Kdysi chápané elektronické podnikání jako pouze internetové obchody či rezervační systémy již nabralo nových a diametrálně větších rozměrů, jejichž řízení (v uvedeném kybernetickém prostoru na Obrázku 1) vyžaduje kvalitní specialisty a odborníky se znalostí dané problematiky zejména dobře připravené z chápání teorie systémů, teoretických východisek kybernetiky, modelů řízení v krizovém prostoru, dynamického rozvoje a použití informačních a komunikačních technologií a dalších teoretických východisek pro řešení možných integrací elektronických prostředí v uceleném chápání kybernetického prostoru) [3], [5], [6].

3.4. MOŽNOSTI A GLOBÁLNÍ KATEGORIZACE ELEKTRONICKÉHO PODNIKÁNÍ PODLE SUBJEKTŮ

Pro primární stanovení charakteristik realizovatelných v kybernetickém prostoru a krizovém prostoru informačního a komunikačního prostředí nových technologií (ICT) podle Obrázku 1, a to ve virtuálním prostředí za pomoci elektronických nástrojů je třeba si vyčlenit jednotlivé ukazatele zdrojů informací a uživatelů informačního prostoru. Níže uvedená tabulka ukazuje některé zajímavé možnosti jednotlivých charakteristik dílčích modelů elektronického podnikání. [4], [7].

Tabulka 1: Současné chápání elektronického podnikání a obchodu

Zkratka	Dodavatel & Odběratel	Charakteristika
B2B	obchodník → obchodník (Business to Business)	Obchodní vztahy a vzájemná komunikace mezi dvěma společnostmi. B2B vztahy většinou fungují na principu elektronické výměny dat . Těmi mohou být základní informace (např. objednávky, faktury). Nejsložitější B2B systémy potom fungují jako komunikační a distribuční sítě , sloužící především k regulaci již navázaných obchodních vztahů. Častým případem je i přímé napojení takovýchto B2B systémů na další programy v rámci softwarové struktury prodávající firmy.
B2C	obchodník → zákazník (Business to Customer)	Zahrnuje přímý prodej koncovým zákazníkům. Základem služeb B2C je snaha informovat o produktech, webová stránka zde vlastně plní funkci jakéhosi letáku či elektronického katalogu. Vyšší úroveň B2C služeb přidává interaktivní formuláře, např. možnost <u>zpětné vazby</u> . Nejvyšší úroveň B2C je potom samozřejmě samotný <u>internetový obchod</u> , nejlépe s možností rovnou zaplatit objednané zboží online.
B2A	obchodník → veřejná instituce (Business to Administration)	Obchodní a komunikační vztahy obchodníků s veřejnými institucemi. Jedná se o vztahy na nižší úrovni státní správy (např. místní samospráva). Do této kategorie můžeme rovněž zařadit komunikaci obchodníků (prodejců) s finančními institucemi.
B2G	obchodník → veřejná instituce (Business to Government)	Obchodní vztahy a komunikace s úřady a orgány státní správy. Jedná se o nabídku produktů institucím státní správy a také veškerá komunikace s těmito zařízeními. Typickým, již fungujícím příkladem konceptu B2G může být stále se rozšiřující možnost podávat daňová přiznání s využitím elektronického

		podpisu.
B2R	podnik → obchodní zástupce (Business to Sales Representative)	Obchodní vztahy a komunikace mezi podnikem a jeho obchodními zástupci. Protože v B2R jde většinou především o vzájemnou výměnu strukturovaných dat, používají se zejména různé formy extranetu (speciální webová aplikace sloužící ke sdílení citlivých informací s uživateli zvnějšku, nejčastěji s obchodními zástupci, spolupracujícími firmami nebo přímo koncovými zákazníky).
B2W	podnik → vlastní podnikatelské aktivity (Business to Workplace)	Řešení řízení vlastní produkce.
C2C	spotřebitel → spotřebitel (Customer to Customer)	Obchodní operace na internetu, kterými obvykle jsou různé inzertní služby, bazary, burzy či přímo specializované aukční systémy. Zde nevystupuje v roli prodejce obchodník a proto C2C nebývá zahrnováno mezi služby elektronického podnikání (e-business).
C2G	občan → správa (Citizen to Government)	Nejčastěji udávaným příkladem C2G bývá podávání daňových a majetkových přiznání elektronickou formou, elektronické volby apod.
C2A	spotřebitel → veřejná instituce (Customer to Administration)	Obchodní a komunikační vztahy spotřebitelů s veřejnými institucemi. Jedná se o vztahy na nižší úrovni státní správy (např. místní samospráva). Do této kategorie můžeme rovněž zařadit komunikaci spotřebitelů (zákazníků) s finančními institucemi.
G2B	správa → obchodník (Government to Business)	Týká se obchodních vztahů a komunikace mezi těmito dvěma subjekty. Do konceptu G2B, jenž je součástí (podmnožinou) e-governmentu, tedy spadá např. zadávání veřejných zakázek, informace o grantech, dotacích, apod.
G2C	správa → občan (Government to Citizen)	Vztahy a komunikace mezi státní správou a běžnými občany. Příkladem konceptu G2C, který se stále teprve rozvíjí, může být třeba státem financovaný portál poskytující pomoc veřejnosti při řešení životních situací.
G2G	správa → správa (Government to Government)	Označuje vzájemná (většinou elektronická) komunikace různých orgánů veřejné moci. G2G také nalézá uplatnění při koordinaci mezinárodní

	Government)	spolupráce v různých odvětvích, především v informatice.
--	-------------	--

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno podle [8]

3.5. ELEKTRONICKÉ MODELY A JEJICH ZAČLENĚNÍ DO PRAXE

Ne vždy se efektivně daří začleňovat jednotlivé elektronické modely do praxe. Za rychlé a funkčně přijatelné typy lze považovat především modely s obchodním prostředím v možných systémově integrovaných informačních a komunikačních prostředích.

Často neznalost a neochota se učit novým věcem a získávat tak pro praxi nové znalosti ověřených teorií jako je Teorie informace, Teorie systémů a dalších vede k nemalým finančním nákladům na zabezpečení funkčních systémů a postupů daných úrovní nového již elektronicky pojatého prostředí v uvedeném kybernetickém prostoru s uvažováním možností pracovat s úplnými nebo neúplnými informacemi a k vyjádření nové kvality v integrovatelném dynamicky se rozvíjejícím prostorů stavů v němž musí být řešen také model krize (v informačních technologiích jako proces zvládnutí kyberbezpečnosti v současné probíhající kybernetické válce s nesmírně rafinovanými kyberútoky vedené na všechny uvedené úrovně hierarchicky členěného prostoru elektronického podnikání).

3.6. DISKUSE

Na vytvářeném modelu analyzovaného systému provádíme modelování s cílem rozpoznávání struktury systému a také chování systému elektronického podnikání s rozpoznáváním možných zpětných vazeb v hierarchickém členění systémů v tomto kybernetickém systému a řešíme vybrané vztahy v kyberprostoru krizového řízení.

3.7. METODY

Použité metody řešení k vytvoření modelu a interpretaci výsledků řešení: systémová analýza, identifikace systému, rozpoznávání kybernetického systému, tvorba modelu krizového managementu.

3.8. ZÁVĚR

Dílčí výsledky z uvedeného specifického výzkumu v problematice možnost systémové integrace jsou velmi náročným požadavkem pro nové získání kvality obrazu reálného prostředí, v němž bude aplikován moderní profil krizového řízení tak, aby byly splněny současné a v budoucnosti jistě požadované optimální struktury a chování těchto systémů v nové ekonomice globálního světa.

Poděkování

Příspěvek je výstupem projektu Interní grantové soutěže pro rok 2014: „**Návrh výuky předmětu „Elektronický obchod“ v budované počítačové laboratoři,**“ Interní grantové agentury Vysoké školy polytechnické v Jihlavě s registračním číslem FP-S-13-2148 (2013-14).

A dále je příspěvek je výstupem projektu specifického výzkumu „Využití ICT a matematických metod při řízení podniku“ tematická část tohoto projektu: „**Systémově integrované prostředí pro návrh inteligentních modelů, modelování a simulací moderního kyberprostoru podniku**“ Interní grantové agentury Vysokého učení technického v Brně s registračním číslem FP-S-13-2148 (2013-14).

Literatura

- [1] ADAPTIC. *Internetový slovníček*. [on-line] Získáno 8.9.2014. URL: <http://www.adaptic.cz/znalosti/slovnicek/>
- [2] ANTLOVÁ, K. *Elektronické podnikání*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2006. 103 s. ISBN 80-7372-086-8.
- [3] DVOŘÁK, J. *Elektronický obchod*, MSD s.r.o. Brno: Ing. Zdeněk Novotný., CSc, 2002. 116 s. ISBN 80-214-2236-X.
- [4] HRON, J. *eCommerce.Vipor – Internetová informační báze*, 2006. [on-line] Získáno 8.9.2014. URL: http://vipor.czu.cz/download.php?id_c=1.
- [5] JANKOVÁ, M.; DVOŘÁK, J. Possibilities of system integration in applied cybernetics. In *Vision 2020: Sustainable Growth, Economic Development, and Global Competitiveness*. 20. Valencia: IBIMA, 2014. s.1469 -1476. ISBN: 978-0-9860419-2- 1.
- [6] JANKOVÁ, M.; DVOŘÁK, J. Trends in Integration of the Electronic Banking. In *European Financial Systems 2013*. Nové Město nad Metují: Tiskárna KNOPP, s.r. o, 2013. s. 87-90. ISBN: 978-80-210-6294- 8.
- [7] JANKOVÁ, M.; DVOŘÁK, J. Options of electronic commerce modelling in a cyberspace of new economy. *EBES Conference*. Istanbul: Teknik Basım Matbaacılık Keyap, 2013. s. 93-93. ISBN: 978-605-64002-2- 3.
- [8] JANKOVÁ, M.; DVOŘÁK, J. Rizika krizového řízení v informačních a komunikačních technologiích. In *Krizový management*. Univerzita Pardubice. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013. s. 15-25. ISBN: 978-80-7395-740- 7
- [9] SUCHÁNEK, P. *Vybrané aspekty elektronického chování*, 2012.

Kontakt

Ing. Dagmar Frendlovská, Ph.D.

Odborný asistent

Vysoká škola polytechnická Jihlava, Tolstého 16, 586 01 Jihlava

dagmar.frendlovska@vspj.cz, Mob: +420 722 158 589

Ing. Martina Janková, BA (Hons)
doktorandka, obor: Řízení a ekonomika podniku,
Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, Kolejní 2906/4, 612 00 Brno.
E-mail: jankova@fbm.vutbr.cz.Tel.: +420 54114 2617, Mob.: +420 776 163 175